

ZIVA
John Winkel

Uitgeverij LetterRijn Leidschendam

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de directe of indirecte gevolgen hiervan.

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever worden openbaar gemaakt of verveelvoudigd, waaronder begrepen het reproduceren door middel van druk, offset, fotokopie of microfilm of in enige digitale, elektronische, optische of andere vorm of (en dit geldt zo nodig in aanvulling op het auteursrecht) het reproduceren (i) ten behoeve van een onderneming, organisatie of instelling of (ii) voor eigen oefening, studie of gebruik welk(e) niet strikt privé van aard is.

Eerste druk, maart 2018

© 2018 LetterRijn

Auteur: John Winkel

Redactie: Theo van Rijn

Grafische vormgeving: LetterRijn

Drukwerk: Grafistar B.V. Lichtenvoorde

Uitgeverij: LetterRijn

www.letterrijn.nl

isbn: 978-94-918754-9-6

Proloog

Op het moment dat hij zijn aftandse mountainbike in de trein naar Rotterdam tilde, wist hij dat zijn daad het nieuws zou halen. Vervelend, maar onvermijdelijk. Naar buiten kijkend zag hij de tragische koppen in de media al voor zich.

Woensdag 4 augustus stopte de trein om 13.36 uur op perron vijf van Rotterdam Centraal. Met gehandschoende handen laveerde hij zijn fiets langs haastende reizigers door de hal naar buiten. Daar stak hij over naar het fietspad en fietste langs spiegelende kantoorgebouwen naar het Hofplein, richting winkelcentrum. Op de Coolsingel wachtte hij voor rood licht.

De voorbijgangers hadden weinig oog voor de dertigjarige fietskoerier. Een opmerkelijke passant zou wellicht de blauwlijnige tatoeage – een gekroonde schedel met een rokende sigaar tussen zijn tanden – op zijn rechterarm zijn opgevallen. Maar voor de rest zag hij eruit als een echte fietskoerier: een fietshelm, een zonnebril, handschoenen, zijn pezige lichaam in een wielrenpak en – naar Chinees grootstedelijk gebruik – een wit mondkapje. De gele koerierstas waarop in zwarte plakletters KOERIER stond, maakte het beeld compleet en geloofwaardig.

Na het verkeerslicht fietste hij kalm verder, over de Erasmus Brug waar hij vrachtschepen traag onderdoor zag glijden.

In de verte doemde het doel van zijn reis op: een wolkenkrabber met een metershoge M op het dak, de M van Montevideo. Het gebouw stond aan het einde van een schiereiland. Geconcentreerd op zijn voornemen naderde hij zijn bestemming. Hij stapte af en keek naar de bovenste etage. Wind koelde zijn bezwete gezicht en voerde geluiden van een klapperend zonnescherf en verkeersgeruis in de verte met zich mee. Zijn gammele mountainbike zette hij tegen de glazen pui. Vlakbij stond een verhuishwagen. Op de achterklep zaten drie verhuizers met een plastic koffiebekertje in hun hand. Hij rook hun zware shag. Een van hen riep wat. Iets over fiets op slot zetten en jattend tuig. Met een lege blik keek hij een seconde naar de lachende

bruine tanden in het gegroefde verhuizersgezicht en liep weg. Toen hij nog even achteromkeek naar zijn fiets, zag hij in de weerspiegeling van de ruit de verhuizer tegen zijn voorhoofd tikken.

De houten deuren van de hoofdingang stonden open. De koerier liep naar de intercom naast de ingang. Hij trok een handschoen uit en zocht via de glazen draaischijf op het beeldscherm naar een naam op de 44^e etage. Hij drukte op de schijf en wachtte.

‘Hallo, wie daar?’ klonk een vrouwenstem.

De koerier meldde zich.

‘Wie zegt u? Ik versta u slecht. Waarschijnlijk de wind. Kunt u wat dichterbij praten?’

Hij tilde zijn mondkapje een stukje omhoog en herhaalde zijn bericht. Het elektrische slot van de al openstaande deuren zoemde. Lopend naar de liften droogde hij zijn hand aan zijn kleding. Hij vroeg zich af wat hij zou aantreffen, want hij moest snel beslissen over het hoe.

In de lift drukte hij op 44. In enkele seconden was hij boven. Een van de twee voordeuren stond al op een kier. Hij liet zijn tas van zijn rug glijden, maakte de klep open, klopte op de deur en duwde hem discreet open.

‘Loop maar door in de hal, hoor,’ hoorde hij vanuit de woonkamer. ‘Ik ben nog even met de kleine meid bezig.’

Via de wandspiegel zag hij de vrouw de vloer bij de kinderstoel schoonmaken. Een kinderbordje lag ondersteboven. Het kind volgde vanuit de kinderstoel nieuwsgierig haar poetsende moeder.

De koerier liep een stukje door en overzag de immense kamer, waarvan de pui over de hele lengte uit glas bestond. Bij de kinderstoel wapperde de witte vitrage door het openstaande raam. In een *split second* wist hij hoe hij het ging doen. Uit zijn koerierstas pakte hij een pistool met geluidsdemper.

‘Momentje nog,’ riep ze, haar dweil in een emmer uitwringend. In plaats van te wachten, stapte hij de kamer binnen en liep op hen af.

Geërgerd keek ze op. Een blik die veranderde in een niet-begrijpende schrik toen ze het pistool zag dat hij op haar kindje richtte.

‘Luister goed naar me. Ik wil dat je uit dat open raam springt of anders schiet ik jouw kind dood. Zo niet, dan schiet ik jullie allebei dood. Als jij springt laat ik jouw kind leven. Geen discussie. Aan jou de keus. Beslis binnen 30 tellen.’

Zijn stem klonk niet nerveus, eerder kalm. Ook zijn houding leek ontspannen, alsof het niet iets bijzonders was wat hij deed. Door de onweerlegbaarheid van zijn woorden leek het net of hij een kind corrigerend toesprak. Onbewogen keek hij strak in de ogen van de vrouw die hem peilend aankeken. Even gluurde ze naar haar kind dat vrolijk met haar lepeltje speelde. Hij wist dat deze stilte bepalend was voor haar reactie die zou gaan volgen. Als ze hysterisch werd kon het uit de hand lopen en in een bloedbad eindigen, wist hij. Hij hoopte dat het niet zover zou komen, want hij hield van snel en schoon handelen.

‘30, 29, 28 ...’ De getallen klonken beslist.

Ze schreeuwde en wilde zich over haar dochtertje buigen.

‘Weg daar, anders schiet ik jullie meteen neer. Nogmaals: jouw kind blijft leven als jij springt. 27, 26, 25 ...’

‘Ben je gestoord?’ schreeuwde ze hysterisch.

‘24 ...’

‘Wie ben je in godsnaam? Waarom doe je dit?’

Met zijn loop op haar dochtertje gericht, telde hij onbewogen door: ‘23, 22, 21 ...’

‘Wat is dit godverdomme? Een of andere smakeloze grap of zo?’

Hij deed een stap naar voren en richtte zijn pistool nadrukkelijker op haar dochtertje.

Paniekerig keek ze om zich heen.

‘Wacht, wacht, ik beschik over veel geld. Ik bied je wat je wilt als je ons in leven laat. Is dat een deal?’

‘20, 19 ...’

‘Ik zal een cheque voor je uitschrijven. Zeg maar hoeveel ...’

‘18, 17 ...’

‘Geef verdomme antwoord!’

‘Geen discussie, had ik gezegd, spring of jullie gaan er allebei aan. 16, 15 ...’

‘Jezus man, klootzak. Dit kan je ons niet aandoen. Waarom dan toch? Ik begrijp het niet.’ En toen ineens: ‘Haal dat kapje van je bek dan kan ik tenminste zien welke laffe lul hier staat.’

‘14 ... Naar het raam. Nú. 13, 12 ...’

‘Alsjeblieft ...’

‘Ga-naar-het-raám. 11, 10 ...’

Als verlamd bleef ze hem ongelovig aanstaren.

Ineens haalde hij de trekker over. Een zachte plof. De kogel zoefde,

vlak langs het hoofd van haar dochtertje, door het open raam naar buiten.

Ze sloeg haar hand voor haar mond en keek met angstige ogen naar het pistool.

‘Hoe ... hoe weet ik ... dat je mijn dochtertje niet dood?’

‘Zo is mijn opdracht, 9, 8 ...’

‘Opdracht? Van wie in hemelsnaam? Van wie?’

‘7, 6 ...’

Radeloos keek ze naar haar dochtertje dat met haar lepeltje speelde.

Plots stapte de koerier op het kind af en drukte de nog hete loop op het hoofdje. Het kind gaf een schreeuw en begon hard te huilen.

‘Als je godverdomme niet opschiet, gaat de volgende kogel door het hoofdje. Spring! Er is geen ontkomen aan.’

Haar armen hingen krachteloos langs haar lichaam.

Harder en indringender: ‘5, 4 ...’ Met de loop duwde hij het huilende kinderhoofdje krachtig op het eetblad.

‘Nog drie tellen. KIES.’

Ze draaide zich om, liep naar het open raam en sprong, onwetend over het waarom, van de vierenveertigste etage.

Na haar sprong had de koerier het gordijn gesloten, de inhoud van zijn koerierstas op tafel gegooid, de tas binnenstebuiten gekeerd en was naar het bureau, dat achter in de kamer stond, gehold, waarop een laptop en een losse harde schijf stonden. Hij rukte die los van hun snoeren en stopte ze in zijn tas. Uit een bureaulade griste hij USB-sticks en cd's en kiepte die erbij. Bijna ontging hem nog een mobiele telefoon.

Daarna trok hij de kleren aan die hij op tafel had gegooid: een overhemd en een kreukvrij pak. Uit een zakje haalde hij een snor en hij haastte zich naar de wandspiegel. Met zijn mouw streek hij zijn bovenlip droog en plakte de snor minutieus op zijn plaats. Zijn fietshelm en zonnebril kreeg hij er in zijn tas met moeite bij gepropt. Haastig controleerde hij de ruimte of hij niets achterliet. Kort wierp hij nog een blik op het huilende kindje en trok de deur achter zich dicht.

Op de monitor zag hij dat twee liften buiten gebruik waren. Desondanks was de nog werkende lift er snel, hij stapte in en drukte op 0.

De lift zakte. Drie etages lager stopte hij. Een oudere vrouw met een zachtgele rollator schuifelde naar binnen. In het rollatormandje zag hij een handdoek en een badmuts.

‘Goedemiddag,’ zei ze.

De koerier knikte.

Ze drukte op 1. De lift zakte slechts een etage. Toen de liftdeuren openschoven, stonden er een man met een rollator en een vrouw in een rolstoel. Beiden met handdoeken. De man slofte naar binnen en zette zijn rollator in de hoek.

‘Morgen,’ groette hij. De vrouw in de rolstoel bleef voor de lift staan. ‘Momentje,’ zei de man en slofte de lift weer uit om de vrouw in de rolstoel naar binnen te duwen. Hij keek naar de liftknoppen.

De hoekige kaken van de koerier bewogen knarsetandend heen en weer. What the fuck was hier aan de hand? Zijn transpiratie tastte de lijn van zijn snor aan. Heimelijk drukte hij die vast.

Na vier etages stopte de lift alweer. Twee dames, eveneens met een handdoek en een badmuts in hun rollatormandje, schoven naar binnen en werden uitbundig door de vrouw met de zachtgele rollator begroet die er meteen aan toevoegde dat ze het enig vond weer met elkaar te gaan zwemmen. Het deed haar zó goed. Een oudere man zonder rollator, maar met twee handdoeken onder zijn arm, kwam nog aan gesjokt en zette net voordat de deuren zich sloten zijn been voor de sensor.

‘Sorry,’ zei de man, ‘mijn vrouw ...’

De koerier zag een vrouw, met een wandelstok aan komen strompelen. Klemgezet door rollators en kromme bejaarden moest hij de neiging onderdrukken iedereen voor hun kop te schieten. Een van de oude mannen die hem aankeek, wendde snel zijn hoofd van zijn vernietigende blik af.

De lift was vol en ze zoefden nu in een keer naar de eerste etage. Op de begane grond moest hij vanuit de lift om verhuisdozen en opgestapeld meubilair heen lopen die de verhuizers in de andere twee liften aan het inladen waren. Hij vervloekte dit toeval.

Hij haastte zich naar de watertaxi’s, even verderop. Blij verrast had hij nog gezien dat zijn fiets weg was. Twee felgele watertaxi’s dobberden langs de ponton. Hij dribbelde de metalen loopbrug af naar de achterkant van het houten gebouw. Twee rokende stuurmannen stonden keuvelend in een deuropening. Ze hadden niets van de

commotie gemerkt. De koerier stapte in, nam plaats op het open achterdek en keek naar de wolkenkrabber, waar mensen naar de luifel en het dak wezen.

De stuurman kwam aangeslenterd en stapte op de boot. 'Middag,' groette hij, met zijn peuk nog in zijn mondhoek. De koerier knikte.

'Leuvehaven of Veerhaven?'

'Leuvehaven,' mompelde hij.

'Drie-zestig.'

De koerier pakte een aantal losse bankbiljetten en viste er een briefje van vijf tussenuit. 'Is goed zo.'

'Hé bedankt, je boft, we vertrekken meteen. We zijn er over tien minuten.' Hij liep naar voren en schoot, voordat hij de motor startte, zijn peuk in de Maas. De watertaxi scheurde manoeuvrerend tussen de vrachtschepen naar de overkant.

De koerier opende zijn tas en liet de inhoud onopvallend in het water glijden. Op zijn helm na, zonk de rest direct in de grijze Maasgolven. Onder de Erasmusbrug hoorde hij boven zich een aantal sirenes. Hij schrok van wat hem ineens te binnen schoot en baalde hevig van zijn amateuristische stommitieit. Dit was hem nog nooit overkomen. Hij had verdomme de patroonhuls laten liggen.

1

1

De trigeluiden van zijn mobiel op het nachtkastje drongen door in het slapende en sterk benevelde hoofd van Evert Verburg. Met zware oogleden keek hij op de wekker: 05.30 uur; hij lag net twee uur in bed. Zijn lichaam wilde doorslapen maar dat verloor het van zijn nieuwsgierige hersens.

Een sms-bericht: *Ik heb erover nagedacht en ik doe het. Bel me.*

‘Wat was dat?’ vroeg zijn vrouw Anna lodderig.

‘Sms’je van iemand die iets gaat doen.’

‘Wat doen?’

‘Geen idee.’

‘Wie was dat dan?’

‘Geen idee.’

‘Mmm. Terusten.’

‘Terusten.’

’s Morgens zat Evert in zijn stoel in de woonkamer bij te komen van zijn kater. Het kabaal van zijn ruziënde kinderen klonk alsof een luchtsirene dichtbij in zijn oren toeterde. Een bonkende hoofdpijn kwam op.

‘Jongens, kan het iets zachter? Papa heeft hoofdpijn.’

‘Ze moet dat poppetje teruggeven,’ zei Daan.

‘Sophie, geef verdorie dat poppetje aan Daan.’

Sophie smeedt huilend het poppetje op de grond, waardoor het hoofdje eraf sprong en Daan het op een blèren zette.

‘Godallemensen.’

‘Wat gebeurt hier allemaal?’ vroeg Anna die de kamer binnenkwam.

‘Ach, ruzie om een poppetje,’ zei Evert die zijn slapen masseerde.

‘Zeg, wat was dat nou met dat sms’je vannacht?’

‘O God, ja, helemaal niet meer naar gekeken.’ Evert pakte zijn mobiel en tikte op het nummer. Wie zou het toch kunnen zijn? Zijn hersens konden het antwoord niet meer vinden.

Zoals gewoonlijk had hij gisteren op het feestje voor bedrijfsma-kelaars te veel gedronken. Hij had een aversie tegen het gebral en de

dikdoenerij van makelaars, bouwers en projectontwikkelaars, die met hun veel jongere vrouwen met te diepe decolletés, te dikke lippen en te hoge hakken koketteerden. Maar omdat de directie bij de gemeente Woerden van mening was dat hij het zich als senior-manager bouwen en wonen niet kon permitteren bij deze landelijke netwerkbijeenkomst geen acte de présence te geven, was hij toch maar gegaan. Al snel had hij zijn heil in de frequent passerende champagne en wijnen gezocht. Het enige probleem was dat hij snel teut werd.

‘Met Ziva Berkowitz.’

‘Ziva Berkowitz,’ herhaalde Evert aarzelend.

‘Ja, met wie spreek ik?’

De stem kwam hem ergens bekend voor. ‘U spreekt met Evert Verburg. En ik ...’

‘Hallo Evert, wat fijn dat je zo snel terugbelt.’

‘Eh, ja ...’

‘Je hebt mijn berichtje ontvangen, begrijp ik?’

‘Ja, inderdaad en daarom bel ik ...’

‘Ons gesprek heeft me niet meer losgelaten ...’

‘Neem me niet kwalijk dat ik u even onderbreek en het klinkt misschien erg onaardig, maar uw naam zegt me nu even helemaal niets.’

‘We hebben elkaar gisteren op de makelaarsborrel ontmoet waar je me dat verhaal hebt verteld en ...’

‘Ik heb gisteren denk ik te veel gedronken want ik herinner me u niet meer. Sorry. Maar blijkbaar heb ik met mijn dronken hoofd toch iets interessants verteld.’

‘Boeiend genoeg om over je vraag na te denken.’

‘O God, heb ik je ook nog iets gevraagd? Wat dan?’

‘Om jou te helpen en ik hoop niet dat je je inmiddels hebt bedacht.’

‘Zoals ik al zei, ik herinner me niets, laat staan dat ik me heb kunnen bedenken. Waarmee moest je me dan helpen?’

‘Toen je over jouw vermoedens vertelde, zei je dat je het moeilijk vond om er wat mee te doen en vroeg je mij om je te helpen.’

‘Wat voor werk doe je? Ben je advocaat?’

‘Nee, ik ben onderzoeksjournalist. En jouw verhaal lijkt me heel ...’

‘Ik geloof dat we elkaar het beste opnieuw kunnen ontmoeten om eens te horen wat ik je allemaal heb verteld. Mijn hoofd staat er nu absoluut niet naar.’

‘Goed voorstel. Wanneer wil je afspreken?’

Hij wreef krachtig in zijn ogen. ‘Misschien deze week, begin volgende week. Ik weet het nog niet, ik bel wel.’

De prille lentedag had de mensen massaal naar het Utrechtse terras van een gerenommeerd restaurant gelokt om, gehuld in winterjassen en kin omhoog, van de lauwe zonnestralen te genieten.

Evert had liever op een plek afgesproken waar ze zonder luistervinken konden praten, maar Ziva wilde rond dit tijdstip kunnen lunchen. Op dat terras, had ze gezegd, zouden hun gesprekken door het verkeer nauwelijks worden gehoord.

Dit bleek een understatement. Om haar goed te verstaan moest hij, ondanks de glazen windschermen, dicht bij haar zitten waardoor hij haar parfum opsnoof. Een geur die bij haar paste, vond hij. Gedistingeerd sexy. Dit kwam door haar kleding, haar symmetrische gezicht en hoe ze haar volle donkerbruine haar droeg.

Na de begroeting bestudeerden ze zwijgend de menukaart. Een studentikoze ober nam hun bestelling op: Evert een koffie, Ziva een rundercarpaccio en een glas chardonnay. Ondanks de drukte kwam hij hier verrassend snel mee terug.

‘Misschien had je het al gedaan, maar zou je iets over jezelf willen vertellen?’ vroeg Evert.

‘Dat is goed,’ zei Ziva en hief haar wijnglas op. ‘Op onze hernieuwde kennismaking.’

‘Ja, ook proost,’ zei Evert die zijn koffiekopje omhooghield.

‘Waar zal ik beginnen? Misschien met mijn achternaam, Berkowitz. Die is Russisch. Mijn voorouders woonden in Rusland en omdat ze joods waren, zijn ze vanwege de pogroms begin negentienhonderd naar de Verenigde Staten geëmigreerd. Mijn opa was kunstschilder en kunstverzamelaar en begon in New York een kunsthandel. Die was zo succesvol dat mijn vader en zijn broer en later ook mijn broer Yakov in zijn voetsporen zijn getreden. Zo heeft Yakov nu een kunsthandel in Moskou. Zelf ben ik in Nederland geboren, omdat mijn vader met een Nederlandse is getrouwd en hier is komen wonen. Ik ben de enige die niet in de kunst is gegaan maar in de journalistiek, onderzoeksjournalistiek om precies te zijn. Eerst bij de Telegraaf en nu zelfstandig. Vandaar dat ik jouw verhaal zo interessant vond.’

‘Wat heb ik je dan verteld?’

‘Eerlijk gezegd, Evert - en waarschijnlijk kwam dat door de drank - sprak je nogal onsamenhangend. Wat ik begrepen heb, is dat je bij de gemeente Woerden werkt als hoofd bouwprojecten. Dat jullie nu bezig zijn met de bouw van een nieuw stadhuis en dat je het gevoel had dat een aantal verantwoordelijken eigenaardige standpunten innam. Dat ze bepaalde procedures wilden manipuleren en je onder druk zetten om daaraan mee te werken.’

Evert schoof onrustig op zijn stoel. Wat zou hij zeggen? Hij kende haar nauwelijks. Geen idee wat ze ermee ging doen als hij dit bevestigde. En welke gevolgen het voor hem had. Maar als hij het ontkende, gebeurde er niets. ‘Daar komt het wel op neer,’ zei hij.

‘Ik heb ervaring in dit soort zaken. Dus toen je me vroeg te helpen uit te zoeken of jouw vermoedens ergens op waren gestoeld, heb ik daarover nagedacht en werd ik steeds nieuwsgieriger en enthousiaster.’

‘Men zegt weleens over mij dat ik wat naïef ben als het gaat om het zien van fout gedrag. Maar volgens mij zie ik nu wel iets. Alleen kan ik niets bewijzen. Niks concreets. Het is meer een gevoel. Vandaar waarschijnlijk mijn warrige verhaal. En de drank natuurlijk. Op zich waren het kleine voorvallen maar ze doen zich steeds vaker voor. Maar misschien zit ik er ook helemaal naast. Ik bedoel, dadelijk ga je ermee aan de slag en blijkt het allemaal op niets gebaseerd te zijn.’

‘Daarom had je mij ook gevraagd. Kan je aangeven wat voor voorvallen dat waren?’

‘Bij alle bouwprojecten ben ik met mijn team verantwoordelijk voor de totale uitvoering en rapporteer ik aan het college van burgemeester en wethouders.

En nu, met het nieuwe stadhuis, bemoeien ze zich opeens met zaken waar ze geen verstand van hebben en waar ze zich ook niet mee móeten bemoeien. Ze doen het ook nog op een manier alsof het ze persoonlijk aangaat. Ongeduldig. Snel geïrriteerd. Zeker als ik het niet met ze eens ben of iets voorstel wat ze niet bevalt. Terwijl het normale voorstellen zijn.’ Evert kamde met zijn vingers door zijn steile donkere haar.

‘Kan je een voorbeeld noemen?’

‘Vorige week kwam GertJan Cornelisse mijn kamer binnengelopen, hij is wethouder ruimtelijke ordening en degene die zich met de

nieuwbouw bezighoudt. Een serieuze en introverte man die nooit een kletspraatje of een grapje maakt, staat ineens met een kamerbrede glimlach voor mij. Hij vroeg of ik al opdracht had gegeven om de specificaties van het nieuwe stadhuis te laten uitwerken. En dat is raar. Ten eerste komt hij nooit langs en ten tweede informeert hij nooit tussentijds of ik al iets heb uitgevoerd. Wat ook overbodig is, want hij krijgt wekelijks de statusoverzichten. Maar er was nog iets anders wat me verraste en dat was dat hij al met de aanbestedingsstrategie aan de slag wilde, want hij wilde snel een goede aannemer vinden. Aannemer vinden? dacht ik, dat is jouw werk helemaal niet. Dat is verdomme mijn verantwoordelijkheid.'

Ik zei dat als hij op de planning had gekeken, hij had kunnen zien dat dit over twee weken ging gebeuren.'

'Hoe reageerde hij daarop?'

'Toen hij zei dat Luuk - Luuk van Ganzendonck is de burgemeester - de zaken onder druk zette, zei ik dat ik niet van de planning afweek alleen omdat Luuk dit wilde.'

'De burgemeester is niet de baas?'

'Nee, hij is de voorzitter van het college en niet eindverantwoordelijk voor de nieuwbouw van het stadhuis. Bovendien heeft hij van de uitvoering geen kaas gegeten en moet hij die aan de specialisten overlaten.'

'En toen?'

'Hij probeerde op mijn gemoed te werken.'

'Hoe dan?'

'Door te zeggen dat ik met mijn ervaring met grote projecten toch in staat moest zijn een planning aan te passen. Je bent professional of niet. Alles is mogelijk, zei ik, als je vandaag een paar miljoen extra regelt.'

En ik ging meteen door op de aanbestedingsstrategie door hem voor te stellen om in plaats van één grote aannemer de lokale aannemers te vragen een aanbieding in te dienen. Dit omdat het al geruime tijd slecht gaat in de bouw en ze wel een steuntje in de rug konden gebruiken. Goed voor de gemeente, goed voor ons imago, goed voor de werkgelegenheid en goed voor zijn christelijke partij. Bovendien zou de burgemeester goede sier maken door zijn lokale vriendjes in te schakelen. Ik vroeg hem wat hij ervan vond.'

‘En?’ zei Ziva.

‘GertJan heeft normaal een bleek gezicht, maar na mijn voorstel kreeg het ineens de kleur van een gekookte kreeft en zei dat hij dat een heel erg slecht plan vond.’

‘Ik zei hem dat ik dat niet begreep omdat zoiets al eerder was gedaan. Niets bijzonders. Want de nieuwe sporthal was ook door lokale aannemers gebouwd. Hij begon te trillen en schreeuwde dat dát heel wat anders was, want het stadhuis is een miljoenenproject. En dat ga je godverdomme niet bij die lokale heikneuters onderbrengen. Kwaad liep hij weg. Dit vind ik dus niet normaal.’

Evert viel stil en nam een slok van zijn afgekoelde koffie.

‘Maar misschien verbeeld ik het me maar en is er niets,’ zei Evert. ‘Laten we maar stoppen.’

‘Word je bang?’

‘Misschien wel.’

‘Waarvoor dan?’

Evert leunde achterover, sloeg zijn armen over elkaar en keek opzij. Ziva wachtte.

‘Heel gek, ineens realiseer ik me dat ik een flink risico loop als ik aan jouw onderzoek ga meewerken. Je leest weleens over mensen die iets onoorbaars binnen hun organisatie aan het licht brengen en die dan als dank de laan worden uitgestuurd. Sommigen worden ook nog eens aangeklaagd. Het kost dan niet alleen je baan maar ook nog eens een vracht aan advocaatkosten.’

‘Maar je loopt geen risico, ze zullen het nooit te weten komen.’

‘Ik heb een vrouw, twee jonge kinderen en een hypotheek, weet je. Dus ja, daar ben ik wel bang voor.’

Bij het benoemen van de mogelijke consequenties leek het onderwerp hem plotsklaps zwaar en bedreigend te worden en zag hij ertegenop om over een samenwerking te praten en hij wilde weg.

Ziva zei opeens: ‘Ik ga afrekenen en stel voor dat we een stukje langs de gracht lopen. De somberheid laten wegwaaien.’

Zonder zijn reactie af te wachten stond ze op om het café binnen te gaan. Bij terugkomst zat hij onderuitgezakt, peinzend voor zich uit te staren. Ziva sloeg het laatste slokje witte wijn achterover en zei: ‘Kom.’

De eerste minuten liepen ze zwijgend langs de gracht waarin de eerste pleziervaartuigen van het seizoen langs voeren.

‘Wat als ik zo te werk ga dat niemand een verband tussen jou en mij kan leggen?’ begon Ziva. ‘Zou je dat een veiliger gevoel geven?’

‘Mmm, ik weet het niet. Als het door wat dan ook misgaat, ben ik alsnog de klos.’

‘Ja, als. Maar veronderstel dat ze inderdaad aan het sjoemelen zijn, dan ondervind je daar de rest van het project de gevolgen van. Je zegt zelf al dat ze zich anders naar je gedragen. Als je geen problemen wilt, zal je met ze moeten meebewegen. En als je niet meebeweegt, gaan ze je het echt heel moeilijk maken.’

‘Jij bent niet getrouwd, hebt geen kinderen en geen hypotheek.’

‘Dat weet je niet.’

‘Nee, maar ik schat je zo in. Je draagt ook geen trouwring.’

‘Zover ik weet, is aan het dragen van een trouwring geen hypotheek gekoppeld. Ik heb inderdaad geen partner, maar ik ben wel een alleenstaande moeder. Voor mij is het dus ook niet zonder risico.’

Evert keek om zich heen alsof hij iemand zocht die hem kon adviseren.

‘Als je mij van tevoren kunt aangeven hoe je te werk gaat en met wie en waaruit blijkt dat ik inderdaad geen risico loop, dan wil ik het overwegen. Misschien. Want mijn vrouw heeft ook nog een stem. Als die het niet ziet zitten, gaat het niet door.’

‘Klinkt redelijk. Ik zal je morgen een voorstel sturen.’

‘Dat is goed. Kan ik er nog even op kauwen.’

3

Evert had moeite om zich op het verkeer te concentreren, omdat hij alsmear aan het gesprek met Ziva en zijn dilemma moest denken. Hij kon ook net doen alsof hij haar nooit had ontmoet en van nu af aan met Luuk en GertJan meebewegen. Wellicht was er niets aan de hand en was hij paranoïde omdat men zich met zijn werk bemoeide. Last van zijn ego, bedacht hij als ontsnappingsverklaring om de eventuele waarheid niet onder ogen te zien. Maar wat was de waarheid? Veronderstel dat er wel iets aan de hand was, dan ...

Hij voelde krampen in zijn maagstreek en kreeg na tien jaar ook ineens zin in een sigaret. Potverdomme, wat kan mij het ook schelen. Hij stopte bij een tankstation om een pakje te kopen. Buiten rukte hij het cellofaan los, peuterde er een sigaret uit, stak hem aan en inhaleerde diep. Hij kreeg prompt een hevige hoestaanval en werd zo duizelig dat hij zich aan een prullenbak staande moest houden. 'Jezus,' zei hij. Even overwoog hij de sigaret en het pakje in de prullenbak te gooien. Zuinigheid weerhield hem.

'Ik geloof niet dat je ervan bent opgeknapt,' zei Anna.

'Wat bedoel je?' vroeg Evert nadat hij zijn jas aan de kapstok had gehangen en de kamer binnen slofte.

'Je ziet eruit alsof je je doodvonnis hebt getekend.'

'Hè, hoezo? Waar zijn de kinderen eigenlijk?'

'Bovendien stink je naar de sigarettenrook. Waar heb jij het in vredesnaam over gehad met die vrouw?'

Evert liet zich zwaar in de stoel vallen. 'Ja, was eigenlijk wel een goed gesprek.'

'Dat is fijn. Maar waar hebben jullie het over gehad?'

'Gewoon over mijn werk.'

Anna ging vlak voor hem staan. 'Hallo, je hebt het niet tegen je kinderen. Er is meer aan de hand.'

Evert vertelde haar waar hij op zijn werk mee worstelde, dat hij dit tijdens de makelaarsborrel aan Ziva had verteld en haar had gevraagd hem te helpen. In dat sms'je had ze laten weten dat ze dit

wel wilde. Toen ze het vanmiddag bespraken had hij daar ineens een beklemmend en ambivalent gevoel over gekregen.

‘En daarom twijfel je om ermee door te gaan?’

‘Ja, ik voel me er klote onder. Kan niet beslissen. Ik heb haar gevraagd om een soort plannetje te maken, waardoor ik de zekerheid krijg dat we geen risico lopen. Dat wilde ik dan samen met jou bespreken.’

‘Als zij het onderzoek doet, wat voor risico loop je dan?’

‘Dat ze erachter komen en mij ontslaan. Je weet zelf ook wel wat ze met klokkenluiders doen.’

‘Je hoeft toch niet actief mee te doen? Als zij alles wil uitzoeken is dat haar zaak. Jij blijft gewoon je werk doen. Je kan haar op weg helpen, maar daarna is het van haar. En als ze er lucht van krijgen, weet jij van niets. Er mag dan ook niets zijn dat naar jou verwijst: geen telefoontje, sms’je, e-mailtje, briefjes, helemaal niets. Ook niet dat plannetje van haar. Dus wat is je probleem?’

Op dit soort momenten wist hij weer waarom hij van deze vrouw hield. Tijdens de colleges bouwkunde had hij haar al bewonderd om haar snelle en scherpe wijze van reageren, waardoor de hoogleraren soms met een mond vol tanden stonden. Hij zag meteen wat in haar, zij niet in hem. Zij was knap, hij niet. Verre van zelfs. Haar houding naar hem veranderde toen hij haar vroeg om samen werkstukken te maken. Ze viel op zijn lieve en gevoelige kant en zijn rust. Toen ze net waren getrouwd wilde ze graag kinderen; eigenlijk liever dan werken, had ze bekend.

‘Dus jij vindt dat ik gewoon groen licht kan geven.’

‘Weet je, ze heeft jouw toestemming helemaal niet nodig. Ze gaat haar gang maar. Als jij er maar niet bij betrokken wordt.’

Er kwam een glimlach op zijn gezicht, alsof hij net te horen had gekregen dat de uitslag van zijn medisch onderzoek uitwees dat hij geen levensbedreigende ziekte had.

‘Je hebt gelijk. Wat goed van je. Kom, dan krijg je een kus.’

‘Ga jij eerst maar je tanden poetsen en je sigarettenrook wegschrobben, daarna wil ik erover nadenken,’ zei ze lachend.

‘Hallo Ziva, met Evert.’

‘Hoi Evert, bel je over het plannetje?’

‘Ja.’

‘Waarschijnlijk wordt het morgen, uiterlijk overmorgen.’

‘Het hoeft niet meer.’

‘Hè? Dat begrijp ik niet. Vanwaar die omslag ineens?’

‘Voor alle duidelijkheid: ik vind het belangrijk dat een mogelijke bouwfraude bij ons wordt onderzocht en ik waardeer het bijzonder dat je je nek wilt uitsteken ...’

‘Maar ...?’

‘Maar ik heb het met Anna besproken en we hebben een voorwaarde.’

‘Laat maar horen.’

‘Jij kan met jouw onderzoek aan de slag gaan maar ik doe er niet actief aan mee.’

‘Je doet helemaal niet mee?’

‘Nee, dat wil zeggen: ik ga geen zaken voor je uitzoeken. Zodra je begint wil ik je op weg helpen, daarna moet je het alleen doen. Ik wil er op geen enkele manier mee in verband worden gebracht. Er wordt niets vastgelegd. Niet op papier, e-mail of wat dan ook. Dus ook niet jouw plan. Wat ik je aan informatie geef, doe ik mondeling en wordt niet opgenomen. De concrete bewijslast zal je zelf moeten zien te achterhalen. Kan je hiermee leven?’

‘Lijkt me redelijk. Zullen we een afspraak maken?’